

Område av riksintresse för friluftsliv i Västra Götalands län

Namn: Risvedenområdet	Datum: 2016-03-16
	Områdesnummer: FO 34
Kommun: Ale, Lerum, Alingsås	Kommunnummer: 1440; 1441; 1489
Riksintresset berör flera kommuner: Området berör kommunerna Ale, Lerum och Alingsås vilket kräver mellankommunala överväganden och samordning för att säkra riksintressets värden.	
Area: 15 138 ha, varav 13 982 ha land och 1 155 ha vatten.	
Huvudkriterier: • Områden med särskilt goda förutsättningar för berikande upplevelser i natur- och/eller kulturmiljöer. • Områden med särskilt goda förutsättningar för friluftaktiviteter och därmed berikande upplevelser.	
Stödkriterier: • intresseväckande naturvärden • intresseväckande kulturvärden • stillhet/tystnad/låg ljudnivå • bra vattenkvalitet, lämpliga stränder och bottnar • lämplig terräng med variationsrik topografi • områden där man bedriver friluftsliv förhållandevis ostört, dvs att man under längre tid inte ser hus, vägar och endast ett fåtal andra besökare ("vildmarksområden") • naturvärden som kan bestå även vid ökad besöksfrekvens • tålighet mot slitage i de delar som förväntas bli intensivt utnyttjade • att det finns markerade leder och informationsskyltar • förekomst av brukningsvägar, stigar, vandringsleder m.m. • möjligheterna att komma till och in i området samt vistas i eller i anslutning till området. Exempelvis kommunikation (förekomst eller möjlighet) till och från ett område (buss, bil, tåg, båt, cykel)	
Friluftaktiviteter: Exempel på aktiviteter är vandring, strövande, promenader, längdåkning, terrängcykling, bad, kanot, naturupplevelser, naturstudier, fritidsfiske, bär- och svamplockning, jakt, löpning, orientering, geocaching, fågelskådning, ridning, övernattning/tältning.	
Beskrivning av områdets värden: Områdets storlek, sjörikedom, vildmarksbetonade barrskogar, odlingsmiljöer och den relativa orördheten ger Risveden dess speciella värden. Här finns goda möjligheter till strövande, svamp- och bärplockning, fritidsfiske, naturstudier med mera. Brobackaområdet har geologiska värden med bl.a. ett av landets största jättegrytfält.	

Förutsättningar för bevarande och utveckling av områdets värden:**1. Åtgärder för att bevara områdets värden:**

För att bevara områdets värden för friluftslivet krävs kontinuerligt underhåll av skyltar och vandringsleder. Partier med kulturmarker bör hållas öppna. Kalkning av vissa sjöar. Betydande partier av området bör behålla sin karaktär av stora sammanhänga naturområden.

2. Åtgärder som påtagligt kan skada områdets värden:

Området påverkas negativt av exempelvis fragmentering av skogslandskapet genom vägdragning, omfattande skogsbruk, utdikning av våtmarker och olämpligt lokaliserad bebyggelse. Vildmarkskaraktären kan påverkas negativt av master, ledningar, vindkraftverk etc.

3. Utveckling av områdets värden:

Delar av de skyddade områdena bör göras tillgängliga för funktionshindrade. Information på plats angående de värden som finns och hur man som friluftsutövare bäst bidrar till att bevara dessa. Det stora antalet naturreservat kan i information och turistsammanhang presenteras som "Risvedens vildmarksområde". Möjlighet till utvecklad guideverksamhet och natursko- leverksamhet bör utredas.

Planering och säkerställande:**Natura 2000-områden enligt art- och habitatdirektivet:**

Rammdalen (SE0530101); Risveden agkärr (SE0530149); Slereboån (SE0530134) samt Risveden (SE0530073) som också är skyddat enligt fågeldirektivet.

Naturreservat: Bergsjön, Brobacka, Ekliden, Idåsen, Kvarnsjöarna, Rammdalen, Risveden Etapp 1 och 2, Slereboåns dalgång samt Verleskogen. Arbete pågår med att säkerställa ytterligare mark i syfte att binda samman vissa av naturreservaten till ett sammanhängande område. Dessutom finns enstaka naturminnen inom området.

Skogsstyrelsen har bildat ett stort antal *biotopskyddsområden* och även tecknat några *naturvårdsavtal* i området.

Sjöar och vissa vattendrag omfattas av strandskydd.

Områdets huvuddrag:

Risveden är en del av ett stort sammanhängande skogsområde som sträcker sig från Vättlefjäll i söder till Norra Björke i norr. Riksintresset omfattar delen från Kilanda i söder till Livered i norr. I öster begränsas området av sjön Anten. Västerut sträcker sig området fram mot Götaälvdalens jordbruksmarker. Delar av området präglas fortfarande av det gamla bonde- skogsbruket. I andra delar har ett mer storskaligt skogsbruk bedrivits, men många av de värdefullaste skogsområdena är skyddade som naturreservat, biotopskyddsområden eller har naturvårdsavtal.

Barrskogsområdet Risveden kännetecknas av starkt bruten topografi och många sjöar och små våtmarker. Då området är föga påverkat av bebyggelse och större vägdragningar bär det prägel av vildmarksområde. Den mest opåverkade delen är Salsjön-Trehörningenområdet med gammal, självföryngrad skog (80-180 år). Inom Risveden finns även många kulturhistoriskt intressanta miljöer. Området är gammal kulturbygd och är lätt att vandra i med många ljusa inslag. Inom Risveden ryms granskogar, hällmarkstallskogar och lövskogar. De senare främst i sluttningen mot Anten och som mindre inslag i sydostsluttningen och i anslutning till odlingsmarker. De varierade miljöerna tillsammans med den gamla, orörda skogen ger en omväxlande och rik fauna med bl. a. ett rikt fågelliv. Områdets vildmarksprägel gör att det regelbundet utnyttjas som utflyktsmål av föreningar och enskilda inom regionen. Inom Risveden finns goda möjligheter till fritidsfiske, t ex i Stora Kroksjön och Aborrsjön. Flera utsiktspunkter och märkta strövstigar bidrar till att göra Risveden attraktivt. Området har en storslagen natur med flera utsiktspunkter. I naturreservatet vid Brobacka finns ett trettiotal stora jättegrytor, som lätt kan beskådas från den anlagda stigen.

I området finns några områden med småskaligt odlingslandskap, med inslag av naturbetesmarker och naturlig slåttermark som vid Slereboåns dalgång, Strömliden-Lund-Boråsen och Grandalen. Kollanda mosse är en för regionen representativ våtmark med stora ornitologiska värden. Långemossens sluttande kärr är relativt sällsynt våtmarkstyp i regionen. I området finns även flera medelrikkärr med rik flora.

Områdets avgränsning:

Gränserna följer den gamla avgränsningen.

Andra riksintressen som berörs:

RI Naturvård: Risveden.

RI Kulturmiljövård: Antens västra strand

Övrigt underlag:

DEN TÄTORTSNÄRA NATUREN I GÖTEBORGSREGIONEN - Program för skydd av tätortsnära naturområden, Regeringsuppdraget om tätortsnära områden av särskilt värde för friluftsliv och naturvård. Rapport 2003, Länsstyrelsen i Västra Götalands län.

Referenser:

Ale kommun. 2010. Översiktsplan.

Alingsås kommun. 1998. Översiktsplan.

Andersson, K-E, Björklund B, Risveden – En västsvensk obygd historia. Del 1, 2001.

Nilsson, Pia. 1985: Turisminventering i Ale kommun.

Göteborgsregionens kommunalförbund 1981: Sammanfattning av utförda naturinventeringar. Förvaras på miljövårdsenheten.

Göteborgsregionens kommunalförbund 1982: Risvedenområdet – förslag till framtida markanvändning.

Göteborgsregionens kommunalförbund 1983: Regionplan 82.

Lerum kommun. 2008. Översiktsplan.

Länsstyrelsen. 1976. Natur i Älvsborgs län. S 384-388

Länsstyrelsen 1994: *Värdefulla odlingslandskap i Älvsborgs län*. Länsstyrelsen i Älvsborgs län 1994:5.

Länsstyrelsen 1996: *Ängar och hagar i Ale och Lerums kommuner*. Länsstyrelsen i Älvsborgs län 1996:4.

Länsstyrelsen 1992: *Ängar och hagar i Alingsås kommun*. Länsstyrelsen i Älvsborgs län 1992:10.

Naturvårdsverket 1996: *Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet*. Stockholm.

Förutsättningar att behålla upplevelsevärden

Omfattande skogsavverkningar, nya vägar, nya kraftledningar och annan exploatering är exempel på verksamheter som kan påverka områdets friluftslivsvärden negativt.